MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tad-29 ta' April, 2004

Citazzjoni Numru. 794/2002

Dijonisius sive Dennis Tanti

vs

Salvina sive Silvia Tanti legalment separata minn ma' zewgha Dijonisius sive Dennis Tanti

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 12 ta' Lulju 2002 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti ccelebraw iz-zwieg fit-12 ta' April 1980;

Illi mill-imsemmi zwieg, il-kontendenti kellhom tifel wiehed li jismu Patrick;

Illi l-kontendenti huma separati minn xulxin permezz ta' sentenza tal-Onorabbli Prim' Awla tal-Qorti Civili datata 14

ta’ Frar 1995 fl-ismijiet **“Salvina *sive* Silvia Tanti f’isimha propju u bhala kuratrici *ad litem* ta’ binha minuri Patrick vs Dijonisius *sive* Dennis Tanti”** (Citaz. Numru 1142/90 FDP);

Illi l-kunsens tal-kontendenti jew min minnhom hu vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja matrimonjali, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-kontendenti jew min minnhom inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza;

Illi l-kunsens tal-attur inkiseb b’qerq dwar xi kwalita tal-parti l-ohra li tista’ mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

Illi l-istess attur talab li dan l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi;

1. Tiddikjara li z-zwieg hawn fuq imsemmi celebrat bejn il-kontendenti fit-12 ta’ April 1980 huwa null u minghajr ebda effett fil-Ligi;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta minn issa ngunta in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attrici u l-lista tax-xhieda minnhu prezentati a fol. 3 u 4 tal-process.

Rat in-nota tal-attur Dijonisius *sive* Dennis Tanti, datata 5 ta’ Awissu 2002, a fol 10.

Rat il-verbal datat 20 ta’ Novembru 2002, fejn inghata digriet affidavit tal-attrici b’terminu ta’ 50 jum.

Rat in-nota tal-attur Dijonisius *sive* Dennis Tanti, datata 5 ta’ Frar 2003, a fol 16 li permezz taghha prezentata l-affidavit tieghu.

Rat il-verbal datat 12 ta’ Frar 2003, fejn il-kawza giet differita ghan-notifika tal-konvenuta wara l-hinijiet legali.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta datata 4 ta’ Marzu 2003 fejn ecepit bir-rispett:

1. Illi, hija ma topponix ghat-talbiet attrici *stante* li jezistu ragunijiet fil-ligi sabiex iz-zwieg bejn il-kontendenti jigi ddikjarat null;

2. Illi l-ispejjez ta’ din il-kawza ghandhom jigu sapportati mill-attur.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta u l-lista tax-xhieda a fol. 39 tal-process.

Rat it-talba tal-konvenuta ghall-Ghajnuna Legali datata 28 ta’ Frar 2003, a fol.40.

Rat id-digriet tal-Qorti datat 3 ta’ Marzu 2003, fejn il-Qorti laqghat it-talba w assenjat lir-rikorrenti bhala difensuri l-Avukat Dr. Beppe Fenech Adami u l-Prokuratur Legali Luisa Tufigno.

Rat il-verbal datat 12 ta’ Marzu 2003, fejn Dr. Noel Bartolo ghall-attur prezenta l-affidavit ta’ omm l-attur. Inghata digriet affidavit tal-konvenuta b’terminu ta’ 40 gurnata. Il-Qorti nominat lil Dr. Kenneth Gulia bhala Assistent Gudizzjarju biex jiffissa zewg seduti ghall-provi kollha tal-partijiet.

Rat in-nota tal-attur datata 12 ta’ Marzu 2003, a fol 53 li permezz taghha prezenta l-affidavit ta’ ommu Catherine Tanti.

Rat in-nota tal-konvenuta datata 5 ta’ Mejju 2003, a fol 60, li permezz taghha prezentat l-affidavit taghha.

Rat is-seduti mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjaru Dr. Kenneth Gulia, minn fol 70 sa fol 77 tal-process.

Rat in-nota tal- Assistent Gudizzjaru Dr. Kenneth Gulia a fol 79, li premezz taghha gharraf lil din l-Onorabbli Qorti illi d-difensuri tal-partijiet ddikjaraw li m'ghandhomx provi izjed x'jipproducu.

Rat il-verbal datat 24 ta' Gunju 2003, fejn Dr. Noel Bartolo ghall-attur informa lil Qorti li l-provi gew maghluqa. Dr. Noel Bartolo talab li jaghmel nota ta' osservazzjonijiet. Il-Qorti laqghat it-talba u ppregiggiet terminu ta' 50 gurnata lill-attur biex jipprezenta n-nota ta' osservazzjonijiet bil-visto / notifika lid-difensur tal-kontroparti li jkollu 50 gurnata biex jirrispondi. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghad-29 ta' April 2004.

Rat ir-rikors tal-attur Dijonisius *sive* Dennis Tanti datat 9 ta' Frar 2004 fejn talab lil din l-Onorabbli Qorti biex testendilu t-terminu ghall-prezentata tan-Nota ta' Osservazzjonijiet tieghu u tawtorizzah jipprezenta n-Nota ta' Osservazzjonijiet tieghu u dan ghall-finijiet u effetti kollha tal-Ligi, u dan isir taht dawk il-provvedimenti kollha li din l-Onorabbli Qorti jidrilha xieraq timponi.

Rat id-digriet tal-Qorti datat 12 ta' Frar 2004 fejn il-Qorti laqghat it-talba b'dan li tali nota tigi pprezentata fi zmien 10 t'ijiem millum.

Rat in-nota ta' osservazzjonijiet tal-attur datata 13 ta' Frar 2004, minn fol 86 sa fol 92 tal-process.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat il-provi kollha prodotti.

Rat l-att kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

i) PROVI PRODOTTI.

Rat l-affidavit tal-attur **Dijonisuis *sive* Dennis Tanti,** tali affidavit gie prezentat premezz ta' nota datata 5 ta' Frar 2003 u jinsab minn fol 17 sa fol 22. Rat l-affidavit ta' omm

l-attur **Catherine Tanti,** li gie prezentat permezz ta' nota datata 12 ta' Marzu 2003 u jinsab minn fol 54 sa fol 57.

Rat l-affidavit tal-konvenuta **Salvina *sive* Syliva Tanti** li gie prezentat permezz nota datata 5 ta' Mejju 2003 u jinsab minn fol. 61 sa fol. 69 tal-process.

ii) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attur qed jitlob li z-zwieg celebrat fit-12 ta' April 1980 jigi dikjarat null u bla effett *ai termini* tas-**sub-incizi (a), (c), (d) u (f) tal-Artikolu 19 (1) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**. Illi *nonstante* li ma sartix opposizzjoni ghall-annullament ta' dan iz-zwieg *da parte* tal-konvenuta, xorta din il-Qorti ghandha tezamina jekk it-talba attrici hijiex legalment fondata, u dan ghaliex l-istatut taz-zwieg huwa l-bazi li fuqu hija mibnija s-socjeta' nostrali.

Illi **l-artikolu 19 (1) (a) (c) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:-

Artikolu 19 (1*)* *"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(a) *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza'";*

(c)*"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga";*

(d)*"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anolomija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg".*

(f) "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed

jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi l-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita' taz-zwieg *o meno* taht dawn l-artikoli separatament, u fl-ewwel lok, taht **l-artikolu 19 (1) (a) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** li jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza'.

Illi din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **"Lorenza *sive* Laura Muscat xebba Borg vs Av. Dr. Paul Micallef u P.L. John Privitera noe."** (Prim' Awla - 17 ta' Frar 1988), qalet illi sabiex zwieg ikun invalidat fuq din il-premessa, u cjoe' **artikolu 19 (1) (a)**, il-biza' jrid jkun ta' certu gravita', pero' jista' jkun assolut jew relattiv. Il-biza' tkun assoluta meta tkun tant gravi illi ggieghel bniedem normali jibza' tant illi jidhol fiz-zwieg kontra l-volonta` tieghu. Ezempji ta' dan hu meta jkun hemm theddid ta' qtil. Il-biza' tkun relattiva meta tkun tali li jekk imposta fuq persuna timida jirrizulta f'biza' li hija relattivament gravi u dan ghaliex kollox jiddependi fuq il-karattru tal-istess persuna.

Illi fil-kaz **"Tanya Curmi vs Charles Curmi**, (Prim' Awla tal-Qorti Civili deciza fit-18 ta' Mejju 1988), il-Qorti qalet illi *"in order to be considered as a vice of consent, regard must be had not only to the gravity of such fear, but also to the character and condition of the person subjected to the fear".*

Illi pero', kif isostnu l-awturi ***L. Wrenn,*** u ***Brown R.*** *"there must also be some objective gravity that is at least prudently feared."* Ghalkemm wiehed irid iqis biza' b'mod soggettiv, ma jistax jigi minsi l-aspett oggettiv tal-gravita' tal-biza' li dejjem fl-ahhar mill-ahhar ghandu jittiehed bhala test decisiv.

Illi sabiex wiehed jasal ghal definizzjoni ta' biza' xieraq li wiehed jirreferi ghal dak li gie msemmi fid-decizjoni **"Mary Lourdes Spiteri vs Christian *sive* Cristino Spiteri",** P.A. (F.D.) fis-6 ta' Lulju 1993), fejn il-Qorti qalet hekk:-

"Ghal dak li jirrigwarda l-biza' din tista' tigi definita fi trepidazzjoni jew eccitament kbir fil-mohh li jigi kawzat minn xi ncident jew haga kemm ta' dak il-hin, kemm minn haga li tista' tigri fil-futur. Dan it-tahwid fil-mohh irid ikun tali li jaffettwa l-mohh ta' min qieghed jaghti l-kunsens u li jaghtih biex jevita dak li qieghed jigrilu jew dak li jista' jigrilu".

Illi fil-kawza **"Josephine Drew xebba Cutajar vs Dr. Thomas Abela u P.L. Charles Vassallo noe."** (P.A. (F.D.) fit-12 ta' Marzu 1992), il-Qorti ddefiniet biza' bhala *"dik l-offiza li titwettaq kontra l-liberta', hekk li, precizament minhabba din il-biza', 'quis cogatur ad contrahendum matrimonium".*

Illi fis-sentenza **"Mary mart Gaetano Bilocca vs Gaetano Bilocca",** (P.A. (F.D. – 16 ta' Mejju 1990) il-Qorti qalet illi biza' hija *"the effect, which force, whether physical or moral, induces in the mind of the future spouse".*

Illi l-istess inghad fil-kawza **"Joseph D'Ugo vs Rita D'Ugo"** (P.A. (F.D.) – 28 ta' Gunju 1994), fejn il-Qorti qalet hekk:-

"Il-biza' tirrizulta minn tliet elementi. Fl-ewwel lok, trid tkun gravi; fit-tieni lok, il-persuna li qed jezercitaha jrid ikun kapaci, presumevolment li jesegwixxi dak li qed jhedded li jaghmel; u fit-tielet lok, il-biza' trid tkun il-mottiv principali ghaliex il-persuna tasal li tizzewweg, biex tevita l-konsegwenzi tat-theddid".

Illi l-kaz u t-talbiet attrici ser jigu issa ezaminati fuq il-premessa bbazata fuq id-dispozizzjonijiet tal-**artikolu 19(1) (c) tal-Kap 255** u cjoe' jekk il-kunsens ta' wiehed mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-**artikolu 19 (1) (c)** jghid li zwieg ikun null *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel*

serjament il-hajja mizzewga”. Dina d-dispozizzjoni hi kwazi identika fil-formulazzjoni taghha ghall-**Canone 1098 tal-Kodici ta’ Dritt Kanoniku** vigenti u hu evidenti li d-dispozizzjoni fil-ligi taghna giet ispirata mill-istudji preparatorji u mill-abbozzi tal-Kodici Kanoniku gja’ ezistenti fl-1981, cjoe’ qabel ma l-imsemmi Kodici gie effettivament promulgat. Kif din il-Qorti kellha okkazjoni li tikkummenta fis-sentenza taghha tal-4 ta’ Novembru 1994 fil-kawza fl-ismijiet **“Angela Spiteri xebba Selvaggi vs Joseph Spiteri”**, l-**artikolu 23 tal-Kap. 255** ma huwiex ta’ ostakolu li ssir referenza ghad-dottrina u l-gurisprudenza kanonika bhala fonti ta’, u ghajnuna ghall-interpretazzjoni tad-dispozizzjoni in ezami, u dan bhalma l-fatt li ligijiet ta’ pajjizi ohra ma humiex parti mill-ligi ta’ pajjizna ma hux ta’ ostakolu li ssir referenza ghal dawk il-ligijiet u ghall-gurisprudenza ta’ dawk il-pajjizi ghall-finijiet ta’ nterpretazzjoni tal-ligi domestika.

Illi l-qerq ravvizat fid-dispozizzjoni tal-**Artikolu 19 (1) (c) tal-Kap. 255** jincidi <u>direttament</u> fuq l-intellett ta’ xi wahda mill-partijiet fiz-zwieg u <u>ndirettament</u> fuq il-volonta’ tal-persuna ngannata. F’din id-dispozizzjoni, ghalhekk, dak li jintlaqat direttament mhux il-kunsens, izda l-intellett. Kif jispjega l-gurista ***Jose’ Castano***:-

“Il dolo causa direttamente errore nell’intelletto del paziente, il quale <u>ex errore</u> consente. Con la particella ex vogliamo significare l’immediata causalita’ dell’ errore sul consenso. L’atto di consentire pero’ e’ atto entittivamente di volonta”. ***(Il Sacremento del Matrimonio, Roma, 1992, p. 357)***. Dan il-qerq jista’ jigi kemm minn wahda mill-partijiet fiz-zwieg kif ukoll minn terza persuna. *“In definittiva, quello che conta e che <u>il dolus abbia influsso nel consenso</u>, cioe’ che il consenso matrimoniale provenga dall’ errore doloso, senza il quale il consenso non sarebbe mai stato espresso”* (<u>op</u>. <u>cit</u>. P. 358).

Illi biex tissussisti s-sitwazzjoni ravvizata fil-paragrafu in dizamina jridu jikkonkorru erba’ affarijiet:-

i) il-qerq perpetrat bil-hsieb li wiehed jikseb il-kunsens tal-parti;

ii) li l-qerq ikun incida fuq il-kunsens tal-parti;

iii) li l-qerq ikun jirrigwarda xi kwalita' tal-parti l-ohra; u

iv) li din il-kwalita' tkun tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-attrici ssemmi wkoll l-**artikolu 19 (1) (d)** li jipprovdi li zwieg ikun null jekk *"vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg"*.

Illi b'difett serju ta' diskrezzjoni, il-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' mmaturita' li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku. Li kieku l-legislatur irrikjeda maturita' shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita' ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg.

Illi kif jispjega ***Bersini***, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"la piena avvertenza e il deliberato consenso….La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita' di giudizio e la maturita' affettiva…. La maturita' di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all'atto da compiere, agli oblighi essenziali da assumersi e ai doveri cognugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita' affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita' che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta' e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi' una mancanza di consenso libero

*(immaturita' affettiva) e ponderato (immaturita' di giudizio)" **(Bersini. F.,*** **Il Diritto Canonico Matrimoniale (Torino, 1994)**, p. 97.)

Illi l-istess awtur ikompli jispjega li *"e necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazzione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacita' intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o ad dirittura mancante, si dovra' ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio. "……..se il soggetto non e' in grado di superare (i) condizionamenti interiori, allora si dira' che la scelta di lui non e stata libera; In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe' col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa' coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei rigwardi della parole" **(Pompedda, MF.,*** **Incapacita' di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento (Bologna, 1991)**, pp. 231, 233).

Illi l-awtur **Viladrich** jispjega li:-

"The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" **(*Viladrich,***

***P.J.*, Matrimonial Consent in Code of Cannon Law Annotated (Montreal, 1993*)*, *p. 686).*

Illi l-**artikolu 19 (1) (f)** wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) **u "Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri"** (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens".

Illi tal-istess portata hija s-sentenza **"Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) 1 ta' Frar 2001); **"Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine"** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **"Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi"** (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); **"Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim"** (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); **"Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli"** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u **"Albert Grech vs Josette Grech"** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit Nru 793/01/RCP), u **"Joseph Mizzi vs Pauline Mizzi"** (P.A. (RCP) 1 t'Ottubru 2002 Cit Nru 50/02/RCP).

(iii) APPREZZAMENT TAL-PROVI PRODOTTI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet iltaqghu fis-sena 1968 u fis-sena 1976 l-attur kien iddecieda li jghid lill-konvenuta illi ma riedx ikompli bir-relazzjoni maghha. Izda fil-fatt jirrizulta li l-partijiet izzewgu fit-12 t'April 1980 anke' wara li l-konvenut kien biddel il-hsieb u beda jerga' johrog mal-konvenuta.

Illi bhala fatt l-attur qed jibbaza l-pretensjonijiet tieghu fuq zewg fatturi principali. Wahda minnhom hija li qed jghid li huwa ddecieda li jkompli johrog mal-konvenuta peress li meta ddecieda li jaqta' minn maghha hija kienet irreagixxiet b'mod hazin hafna u anke' heddet li tikkommetti suwicidju, u r-raguni l-ohra li huwa gab kienet li kellu pressjoni kemm minn dan l-allegat fatt, u kemm minn missieru sabiex wara tant zmien (tnax-il sena) johrog mal-konvenuta huwa jizzewweg.

Illi dwar l-ewwel punt u cjoe' r-reazzjoni tal-konvenuta ghal meta kien l-attur iddecieda li jaqta' r-relazzjoni tieghu maghha, din assolutament ma tirrizultax, ghaliex ghal dak li jixhed dwaru l-attur hemm ix-xhieda tal-konvenuta li ghalkemm tammetti li kienet haditha bi kbira meta l-attur wara tmien snin kien iddecieda li jaqta' minn maghha hesrem, fl-ebda mod mix-xhieda taghha ma jirrizulta li ghamlet jew heddet lill-attur li taghmel dak minnu allegat. U ghalhekk il-bazi tac-citazzjoni attrici fuq dan l-element fl-opinjoni tal-Qorti ma giex ippruvat.

Illi dwar it-tieni bazi edotta mill-attur bhala fatt li jipprova dak minnu pretiz, huwa jsemmi l-pressjoni li saret allegatament minn missieru. Dwar dan hemm biss ix-xhieda tal-attur innifsu. Jinghad ukoll li mix-xhieda ta' ommu ma jirrizultax li kien hemm dik il-pressjoni kbira fuq l-attur b'tali mod u manjiera li jista' jinghad li huwa gie mgieghel li jizzewweg lill-konvenuta. Ghalhekk l-azzjoni attrici bbazata fuq dan il-fatt ma tistax tirnexxi.

Illi madanakollu din il-Qorti thoss li r-raguni ghaliex l-attur principarjament dam biex jizzewweg lill-konvenuta ghal cirka tnax-il sena kien il-fatt li huwa qatt ma kien deciz fir-relazzjoni tieghu maghha, u certament mix-xhieda tieghu, tal-konvenuta u ta' ommu jirrizulta li huwa ma kellu l-ebda mhabba partikolari lejn il-konvenuta, u zgur kien koncentrat egoistikament fuq l-affarijiet u l-hajja personali tieghu tant li komunikazzjoni mal-konvenuta, minkejja z-zmien li qattghu flimkien ftit jew xejn kien hemm.

Illi fl-isfond tal-provi kollha prodotti jirrizulta li r-relazzjoni tal-attur mal-konvenuta kienet karatterizzata f'dubji kbar li huwa kellu rigward ir-relazzjoni tieghu mal-istess konvenuta, u dak li wasslu biex ultimament accetta li jizzewweg lill-konvenuta kien biss il-fatt li huwa kien qed jikber fiz-zmien u kien ilu zmien sew johrog maghha. Ghalhekk fic-cirkostanzi li huwa stess dahal fihom hass li ma kellux triq ohra hlief li b'certu obbligu jizzewweg lill-konvenuta. Ma' dan jizdied il-fatt li anke' l-familjari tieghu ovvjament preokkupati bis-snin li l-kontendenti damu flimkien bla ma zzewgu kienu wkoll imdejqin b'din is-sitwazzjoni, u ghalhekk zgur li attiraw l-attenzjoni tieghu li jkun ahjar li jiehu l-istat tieghu. F'dan il-kuntest certament li ma hemm ebda dubju li l-attur konxju tal-indecizjoni tieghu ha l-istess in konsiderazzjoni li finalment wassluh sabiex jizzewweg lil persuna li attwalment qatt ma habb. Kien ghalhekk u frott ta' din id-decizjoni li huwa nsista li ma jkollux tfal mill-konvenuta.

Illi ghalhekk din il-Qorti thoss li l-azzjoni attrici ghandha tirnexxi ghar-ragunijiet imputabbli biss lill-attur abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta biss in kwantu l-istess huma nkompatibbli ma' dak fuq premess u hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara li z-zwieg hawn fuq imsemmi celebrat bejn il-kontendenti fit-12 ta' April 1980 huwa null u minghajr ebda effett fil-Ligi abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta ghar-ragunijiet biss imputabbli lill-attur**.

Bl-ispejjez kollha kontra l-attur.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------